

„שולחן עגול“ בנושא החליבה המכאנית

דלקות בתקופת היובש ורבעים רבים הולכים לאיבוד. נהוג לבדוק כל פרה כחודש לפני ההמ" לטה לבריאות העטין. דלקות אצל המבכירות נדירות למדי. קשה לקבוע כמה פרות יצאו בגלל דלקות עטין. לפני שנה הותקף העדר בפה וטל" פיים ופרות רבות נפגעו בעטיניהן, אך סיבת הוצאתן היא מחמת ליקויים שונים.

רמה: עובדים עם ד"ר לרנאו כ־5 שנים. גם אצלנו הסטראפטוקוקים כמעט נעלמו והסטאפ"י לוקוקים פחתו לשיעור נמוך. פרות, שפיתחו עמידות נגד טיפולים אנטיביוטיים, הוצאו מהעדר, למרות שלא תמיד היתה לכך הצדקה כלכלית. אחרי תקופה קצרה של שקט הופיעו דלקות חרי" פות ללא ממצא באקטאריולוגי. התגלו שתי תקלות במיתקן החליבה: מתח חשמלי לקוי ומשאבת וואקום שעבדה על מחצית ספיקתה. יש בעיה של דלקות אצל מבכירות בסמוך להמ" לטה. לגבי דלקות ביובש: כל פרה מקבלת עם הייבוש $\frac{1}{2}$ שפופרת סטראפטומיציין. לגבי מספר הפרות שיצאו בתשכ"ג — רוב הפרות יצאו בגלל גורמים שונים ולא רק מחמת מחלות העטין.

ידידיה: עובדים עם ד"ר לרנאו כחצי שנה. בעית העטינים חמורה אצלנו במיוחד. 70% מה־ רבעים נתגלו כנגרעים. התנובה אצלנו נמוכה, ואולי בגלל זה לא מורגשת לאחרונה פחיתה בחלב, מחמת דלקות. לפני שנה היו מקרים רבים של דלקות במבכירות, אך בזמן האחרון הן נעל"ו. בחודשים האחרונים מורגשת הטבה בבכירי אות העטינים, אבל זוהי לפי שעה רק התרשמות.

שאלה: איזה סוג ביתן חליבה אתם מפעילים?

עמירם: שוט — 4⁴; 2 חולבים; 5 שנים.
דינה: שדרת דג — 4⁴; חולב אחד; 4 שנים.
רמה: שוט — 2²; חולב אחד; 5 שנים.
ידידיה: טאנדם — 3; חולב אחד; 5 שנים.

שאלה: מה הספק החליבה אצלכם? האם אתם מאכסנים במכון?

עמירם: 20 עד 25 פרות לחולב לשעה. לא נותנים תערובת.

ביום ד' 8.4.64, נערך במועצה האיזורית בגליל העליון דיון „שולחן עגול“ בשאלות החלי" בה המיכאנית. השתתפו בדיון: מדריך החליבה הארצי מטעם ההתאחדות, הח' חי הברון, דינה עקרבי מלהבות הבשן, רמה אהל מדפנה, ידידיה פלס מחולתה ועמירם אפרתי מקב' דן. הינחה את הדיון הח' יוסף מילר מכפר גלעדי.

שאלה: מה גודל עדרך? מה היתה התנובה לפרה בעדר בשנת תשכ"ג?

עמירם: 110 חולבות; 5700 ליטר.
דינה: 90 חולבות; 6200 ליטר.
רמה: 120 חולבות; 6100 ליטר.
ידידיה: 75 חולבות; 5200 ליטר.

שאלה: מה מצב דלקות העטין בעדרך? כמה פרות יצאו מסיבה זו בתשכ"ג?

עמירם: אנחנו עובדים כבר 5 שנים עם ד"ר לרנאו. מדי שנה נתקלים לפחות ב־30 מקרי דלקת מכל הסוגים. העדר פחות או יותר נקי מדלקות הנגרמות ע"י סטראפטוקוקים ואחוז הסטאלופיקוסים נמוך ביותר. רוב הדלקות נגרמות ע"י הקולי. דלקות ביובש כמעט שאין, ולא נהוג טיפול מונע. דלקות במבכירות — נדירות ביותר. בתשכ"ג יצאו 3 פרות בגלל דלקות עטין.

דינה: רוצים לאמץ את שיטת העבודה של ד"ר לרנאו. יש במשך השנה הרבה דלקות מכל הסוגים — בעיקר בצורת התפרצויות. יש הרבה

ושם מטילים מרה בבעלי התפקידים „הפרמננ" טיים", שמוזה שנים לא לבשו בגדי־עבודה, אם כי ברור ש„אי אפשר בלעדיהם“...

אחר־כך מתנערים וקמים, והולכים לבדוק את הגדר, אם לא נפרצה.

לאחר־מכן יבוא הגי"פ עם ארוחת־הצהריים. משיקומו מסעודתם כבר יתחילו הצללים להת־ ארך, ולא יעבור אלא זמן מועט ושוב ירוצו הרועים על פני הכרים, לכנס את העדר אל המיכלאה ולהצטנף באוטובוס לקראת הלילה. והערב יורד במהירות.

צפרייר

(מתוך „בקיבוץ", כרך ט"ז, גליון 2).

שנה (בכלל זה — חברה אחת). אחד — מעל 10 שנים, אחד בעל וותק של 8 שנים, 2 — פחות משנתיים (מהם — חברה אחת). כל הצוות חולב. דינה: חולב אחד — מעל 20 שנה, 2 — מעל 10 שנים, אחד — 3 שנים. כל הצוות חולב, בצוות — חברה אחת.

רמח: 5 חולבים, חברה ותיקה אחת, 3 חולבים ותיקים (בין 10 ל-20 שנה), חולב צעיר אחד, כל הצוות חולב.

ידידיה: 2 חולבים — מעל 10 שנים, אחד נכנס השנה, השאר — זמניים (נערים, נח"ל).

שאלה: תאר איך מתבצעת אצלכם הכנת פרה לחליבה?

עמירם: רוחצים במים פושרים, מחטאים במטלית מיוחדת לכל פרה, מייבשים ונוטלים צליפים, משתדלים לא להרכיב הגביעים לפני „הורדת החלב“, והפרה — שלא תעמוד זמן רב מדי.

דינה: רוחצים, מנגבים ומוציאים צליפים. מרכיבים לפרה רק כשהיא מורידה את החלב. בדרך כלל הפרות לא משתהות הרבה.

רמח: כמו בדין.

ידידיה: כמו בדין.

שאלה: איזו שיטת היגיינה נהוגה ברפי תכם?

עמירם: שיטת ד"ר לרנאו; חיטוי העטיף, ידי החולב והמכונות בכלור. המבכירות נמצאות בק" בוצה נפרדת ונחלבות ראשונות. נהוג לרפד יום יום ולגלח את הפרות אחת ל-4 חודשים. המג" בות מורתחות יום-יום. את הכלור מחליפים אחרי 6-7 פרות.

דינה: משתמשים במגבות נפרדות. לא מחטאים בכלור. המגבות משמשות לייבוש ולא לחיטוי. את המכונות שוטפים בשוטף גביעים ולא מחטאים בין פרה לפרה.

רמח: שיטת ד"ר לרנאו כמו בדין. לא מפרידים את המבכירות. מקפידים על החלפת מי-הכלור אחרי כל 6 פרות.

ידידיה: עובדים עם ד"ר לרנאו חצי שנה. השיטה מחייבת משטר אחיד לגבי החולבים.

דינה: 30 פרות לחולב יחיד לשעה. בעזרת עובד לא מקצועי אפשר להגיע עד 35. לא מגיישים תערובת.

רמח: 25 פרות לחולב, נותנים תערובת. ידידיה: 20 עד 25 פרות לחולב, לא נותנים תערובת. יש הבדלים בהספק בין חולב לחולב.

שאלה: האם אתם מרוצים מהמכון, ולמה?

עמירם: הרכב צוות העובדים לא מאפשר לנו להנהיג חליבה מהירה. בשוט כל פרה מקבלת את הטיפול המגיע לה. אפשר להרכיב בזמן ול-הוריד בזמן. כל חולב אחראי רק ל-2 פרות. המכונות — רק לעתים רחוקות אינן בפעולה. דינה: מפעילים שדרת דג זה 4 שנים ומרוצים ממנה. לו היינו בונים את המכון מחדש היינו מקטינים ל-3 עמדות. כרגע איננו מפעילים בבת אחת את 4 היחידות אלא לסירוגין. השיטה מחד-יבת חולבים מעולים.

רמח: בצורתו הנוכחית — 2 עמדות מכל צד. המכון אינו יכול לשרת כראוי עדר של 120 ראש. עצם השיטה משביעה רצון. בשוט אפשר להעסיק גם חולבים פחות זריזים, בלי לפגוע בטיב החליבה. מתכוונים להמשיך בהאבסת הבהמות בשעת החליבה.

ידידיה: השיקול לבנית טאנדם הוכרע תוך התחשבות ברמת העובדים. אין חולבים מעולים, ולכן לא בנינו שדרת דג. מרוצים מהביתן, המי-אפשר טיפול נפרד בכל פרה בלי לעכב את השאר.

חי הברון: לעצם השיטה יש השפעה מועטה על ההספק. בכל טיפוס של מבנה הגיעו לשיאים של 30 פרות לחולב, לעומת 18 פרות לחולב במשקים אחרים. הגורם האנושי קובע בהרבה לגבי הספק החליבה. עובדה מעניינת היא שבי-מרוצת השנים ירד הספק החליבה במשקים. עם הקמת השוט והטאנדם היה ההספק המקובל 25 פרות בשעה; היום, ברוב המשקים, חולבים 20 תהליך דומה עובר היום על שדרת הדג.

שאלה: תאר את צוות העובדים שלך (וותק בענף, חברות, ותיקים, צעירים וכו').

עמירם: 2 חולבים בעלי ותק מעל 20

שאלה: איך אתם נוהגים לגמור פרה? (משקלות, פקקים וכו')

עמירם: מתנגדים לשימוש במשקלות. המגמה — לגמור במכונה ורק במקרים מיוחדים — לרוב ברבע נפוח או גרוע — גומרים ביד. משי תמשים בפקקים, אבל לא מרוצים ביותר; השימוש — במקרים של רבע יבש או מנוח, במקרה של רבע „מצפצף“ וכדומה. לפקקים יש שתי מגרעות: הם אינם היגייניים, ומרחיבים את פי הבטנה.

דינה: אין לנו צורך במשקלות. משתמשים בפקקים ומחטאים אותם בכלור. משתמשים ב־30 פקקים בכל חליבה (של 80 חולבות). הגמירה — רק במכונה.

רמה: אין משקלות. משתמשים ב־20 עד 30 פקקים בחליבה. הפקקים נמצאים בדלי עם מי כלור. לכל גביע יש פקק חדש. אחרי השימוש זורקים למי סבון ואח"כ שוטפים ומכניסים למי כלור. פעם בשבוע מפסטרם במיתקן פיסטור. את הפרות גומרים במכונה — פרט למקרי דלקת. ידידיה: אין משקלות. גמירה במכונה. פרט למקרי דלקת. שימוש מופרז בפקקים — ל־60 חולבות משתמשים ב־30 פקקים.

חי הברון: אני שמח לשמוע שהמשקלות יצאו מהשימוש. לגבי פקקים: באיזור הגליל העליון ישנה הפרזה בשימוש בהם. ברבע שנגמר — אפילו ½ דקה לפני היתר, אין שום נזק בהחזקת הגביע על הפסמה. מתוצרת „אוקטב“ יש כובע שיכול להחליף את הפקק; הוא מתלבש מבחוץ ואינו מרחיב את הבטנה.

שאלה: אילו בדיקות נהוגות בעדרך (באקטריולוגית, מבחן קליפורני, ספל ביקורת וכו')?

עמירם: ספל ביקורת בכל חליבה. CMT — אחת לחודש. בדיקה באקטריולוגית — פעמיים בשנה. במקרי דלקת חריפה — שולחים חומר לבדיקה.

דינה: כמו בדרך, חוץ מהבדיקה הבאקטריולוגית השגרתית.

רמה: כמו בדרך.

ידידיה: כמו בדרך.

שאלה: מהו הנוהג שלכם במקרי דלקת? עמירם: מדידת חום, נטילת מידגם, טיפול באנטיביוטיקה לשריר. חליבת העטין מספר פעמים רב יותר, והשאר — לפי הוראות הרופא.

דינה: במקרה דלקת בלי חום, חולבים ביד ומשתדלים לחלוב בסככה מספר פעמים בין החר ליבות השיגרתיות. מטפלים בשפופרות ובביוקור מ.ב. ורק במקרה של חום שלא חולף, מזמינים את הרופא. נהוגות שטיפות ביוקומב לעטין.

רמה: במקרים של פתיתי גבן — חולבים בתחילה ביד, ממשיכים במכונה וגומרים ביד; חולבים בין החליבות בכל מקרה דלקת ומזעירים את הרופא.

ידידיה: מטפלים במקרים של פתיתי גבן כמו בדפנה. במקרה של דלקת רצינית — מודדים חום, ומטפלים באנטיביוטיקה לשריר. לא מטפלים בעטין בלי תוראת הרופא.

שאלה: איך אתם שומרים על ניקיון קו הוואקום?

עמירם: פעם ביום — שטיפה במי ברז. (הוצאנו את הפקק הקיצוני בקו הוואקום ובמקומו הרכבנו ברז מעבר שדרכו מזרימים. כתום חליבת בוקר, מים במשך כחצי שעה). אחת לשבוע — שטיפה בסודה קאוסטית. באמצעות משאבת הוואקום.

דינה: פעם בשבוע שטיפה בסודה קאוסטית. רמה: מגמתנו להגיע לשטיפה יום-יומית במים קרים. אחת לשבוע — בסודה קאוסטית. ידידיה: שוטפים פעמיים בשבוע במים ופעם בשבוע בסודה קאוסטית.

שאלה: מה הנוהג אצלכם לגבי חלקי גומי של מכונת החליבה?

עמירם: עובדים עם 3 חילופים. אחד בשימוש. אחד בסודה ואחד במנוחה. הטיפול הוא לפי ההמלצות המקובלות.

דינה: 2 חילופים; הטיפול המקובל.

רמה: 3 חילופים. את כל חלקי הגומי מפסרים אחת לשבוע.

ידידיה: 3 חילופים; הטיפול — כמקובל.

שאלה: באילו אמצעים אתם נוקטים לשמירה על ניקיון החלב?

עמירם: שטיפת המערכת בכלור, סודה וחומר זה זרחנית — כמקובל. פעמיים בחודש מפרקים את הברזים. פעמיים בשנה מפרקים את הצנצנות. הצינורות נבדקים מדי פעם. את הטאנק רוחצים אחרי כל הרקה מחלב. נהוג להיכנס לתוכו כדי לרחצו ביסודיות. 80% מבדיקות הראדוקטזה הן בדרגת פרס. היו לנו בס"ה 2 מקרים של הטלת קנס במשך 5 שנים.

דינה: ברזים וקווים מפרקים פעמיים בשנה. את הטאנק רוחצים אחרי כל הרקה מחלב. לא נכנסים לתוכו. צינורות החלב ממלאים, בין הריקה להרקה, במיכלור. מקבלים את הפרס על ניקיון בשליש מהבדיקות.

רמה: שוטפים, הן את המערכת והן את הטאנק בסטראופוס: התוצאות טובות.

ידידיה: האמצעים המקובלים. כדי להשיג ראדוקטזה טובה חשוב לשמור על קרור תקין, לא פחות מאשר על ניקיון.

שאלה: מהו הפרד לפיו אתם חולבים את הפרות?

עמירם: מבכירות, בינוניות, קשות-חליבה. דינה: קשות-חליבה, קלות חליבה, בינוניות. רמה: לפי רמות ההנבה: גבוהות, בינוניות, נמוכות.

ידידיה: שתי קבוצות, לפי רמות ההנבה. חי הברון: (דברי סיכום)

בין המשתתפים היו מיוצגים כל הסוגים של ביתני חליבה. כל העדרים נבדקים אחת לחדש בדיקת CMT; ציוד החליבה נבדק אחת לכמה חודשים. צוות החולבים הוא ותיק וברוב המשקים נהוגה היגיינה חלקית או מלאה. למרות כל זאת רוב העדרים נפגעים בדלקות עטינים. אין להאשים את טיב הציוד, אך יש ליקויים באחזקתו. באשר לחליבה — אין „לרדוף“ אחרי הטיפה האחרונה, כשם שאין להרשות גמירה בלתי מספיקה. הצנצנות מאפשרות לבקר את קצב זרימת החלב. מקובל, שצריך לגשת לעיסוי המסיים כשהזרימה היא מתחת ל- $\frac{3}{4}$ ליטר בדקה.

לגבי ניקיון: רוב המשקים שיוצגו כאן מסרו על ציוד נקי. יש להקפיד גם על ניקיון הפרות. התספורת — שתונהג בכל משק. עטין מלוכלך אינו מאפשר חליבה תקינה; או שהחליבה מלוכלכת, או שזמן ההכנה עובר את הרצוי מבחינת הורדת החלב.

בקשר לרבעים עם פתיית גבן: מותר, אחרי הניקוי, לחלבם במכונה, אבל צריך להוריד לפני הגמר ולסיים ביד.

הערה כללית: הדיון היה מאלף וממצה, ורצוי להמשיך בדיונים מסוג זה.

רוכז והובא לדפוס ע"י

עמירם אפרתי

מה זה פרה?

מורה אחד הטיל על תלמידיו לכתוב חיבור על הינשוף והנה אחד החיבורים שהוא העלה בחכתו: „הציפור שעלי לכותב עליה הוא הינשוף. אין הוא יכול לראות שום דבר לאור היום ובלילה הוא עיוור כעטלף. יותר מזה לא ידוע לי על הינשוף ולכן אתאר בעל-חיים אחר ובחרתי בפרה. הפרה משתייכת ליונקים. יש לה שישה צדדים — שמאל, ימין, חלק עליון וחלק תחתון. מאחוריה יש לה זנב שתלוייה עליו מברשת, בה היא מגרשת את הזנבים כדי שלא יפלו לתוך החלב. יש לה ראש כדי להצמיח עליו קרניים וכדי שיימצא אישם מקום לפה. הקרניים — כדי לגנח בהם והפה — בשביל לגעות. מתחת לפרה תלוי החלב; זה מסודר כך לצורך החליבה. כשחולבים, בא החלב ואין תכלה למלאי. כיצד עושה זאת הפרה — טרם תפסתי, אבל היא עושה זאת כהנה וכהנה. לפרה ריח נעים וכל אחד יכול לרחרח אותו מרחוק; וזוהי הסיבה לאויר הצח בכפר. פרת-גבר קרויה שור; אין הוא מהיונקים. הפרה אינה אוכלת הרבה, אבל כל מה שהיא אוכלת היא אוכלת פעמיים ולכן די לה בזה. כשהיא רעבה היא גועה וכשאין היא אומרת כלום זה סימן שהיא מלאה עשב.“

(הועתק מ„טקטיש פארמר“)